herpy

AGAMER

Saara hardwickii

Saara hardwickii er en kraftig, planteetende piggsvanshagedisse fra Thar-ørkenen og de omkringliggende tørre slettene i India og Pakistan. Den blir 34-49 cm, graver dype huler i fast jord og lever i løse kolonier. Den krever et stort, varmt og tørt terrarium med dypt bunnsubstrat og kraftig UVB. Arten ses sjelden i handelen, og stellet bygger for en stor del på erfaringer med slekten *Uromastyx*.

Familie: Agamidae Engelsk: Hardwick's Spiny-tailed Lizard Tidligere navn: *Uromastyx hardwickii; Uromastyx hardwicki; Uromastyx griseus; Uromastyx reticulatus; Centrocercus similis* Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**34-49 cm** total lengde inkl. hale
Levealder	**15-20 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Bakkelevende og gravende**
Biotop	**Ørken og halvørken**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**150 × 70 × 60 cm** L × B × H for 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**27-32 °C**
Varmeplass	**45-50 °C**
Temperatur, natt	**18-22 °C**
Luftfuktighet	**20-30 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 3
Vinterhvile	**16-22 °C** 8-12 uker
Kosthold	**Planter**
Holdes	**Alene**

AVL

Formering	**Eggleggende**
Kullstørrelse	**8-15 egg**
Inkubasjon	**60-70 dager** ved 33-34 °C

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Saara hardwickii er en bredt bygget, flattrykt agame med rundt hode, flat snute, rynket hud og en kort, kraftig hale som er dekket av kranser av spisse skjell med store torner på sidene. Grunnfargen er gulbrun, sandfarget eller olivengrønn, ofte med svarte flekker og slyngede tegninger og en tydelig svart flekk foran på låret. Fargen varierer og er mørkere i de kalde periodene.

Hannen blir 40-49 cm inkludert hale og hunnen 34-40 cm. Hannen har lengre hale og tydeligere lårporer.

Arten ble beskrevet i 1827 og har lenge vært ført under *Uromastyx*, og den selges fortsatt som *Uromastyx hardwickii*. I 2009 ble slekten *Saara* gjeninnført for de tre artene *S. hardwickii*, *S. loricata* og *S. asmussi*. Det vitenskapelige navnet hedrer den engelske offiseren og naturforskeren Thomas Hardwicke.

S. hardwickii er årvåken og forsvinner raskt ned i hulen ved den minste fare. Arten ses sjelden i handelen, og det finnes bare lite dokumentert erfaring med stell og avl i fangenskap. Anbefalingene bygger derfor på artens biologi og på tall lånt fra *Uromastyx*, og arten passer best for en holder som allerede har lykkes med piggsvanshagedisser.

Utbredelse og leveområde

Saara hardwickii lever på de tørre slettene i det nordvestlige India og Pakistan: fra Uttar Pradesh i øst over Rajasthan til Gujarat med Kutch, og i Pakistan blant annet i Sindh og Punjab. Arten finnes også i grenseområdet i Afghanistan. Thar-ørkenen er artens høyborg, og typelokaliteten ligger i Kanauj-distriktet i Uttar Pradesh. Mange steder er bestandene i dag små og spredte.

Arten er oppført som sårbar på IUCNs rødliste. Bestandene går tilbake fordi dyrene fanges til mat, folkemedisin og terrariehandel, og fordi leveområdene forsvinner ved nydyrking, kunstig vanning og spredning av invasive planter.

> **Naturlig utbredelse:** India, Pakistan og Afghanistan.

LEVEOMRÅDE

Saara hardwickii lever på tørre, åpne sletter med fast, sandholdig eller grusholdig jord og spredt vegetasjon, i halvtørre gressområder og kratt og i utkanten av tørre løvskoger. Den foretrekker fast grunn framfor løse sanddyner. Arten lever i kolonier, noen ganger i utkanten av landsbyer, og i Kutch på høytliggende øyer av sandholdig jord som rager opp over monsunens oversvømmelser. Klimaet er hardt: om sommeren kan lufta nå 50 °C, om vinteren faller den til rundt 0 °C, og det faller 100-450 mm regn i året, mest i juli og august.

Dyret graver en skrå, buktende eller spiralformet gang på 6-8 cm i diameter og over 2 m i lengde, med inngang i jordhøyde og et lite kammer i enden. Hulen er kjøligere enn overflata og dyrets viktigste beskyttelse mot varmen. Dyret soler seg tett ved inngangen og glir ned i hulen ved fare. Hver voksne har sin egen hule, men nyklekte unger holder seg en periode tett ved de voksne og søker føde sammen med dem. Dyrene er aktive fra februar til oktober og går i dvale fra november til februar; før den tid legger de opp fett i lange striper langs ryggraden.

Maten er ensformig. Gress av slekten *Dactyloctenium* utgjør det meste, supplert med urter som *Heliotropium*, *Euphorbia* og *Aerva*. Andre steder spiser arten blomster og frukter av *Capparis aphylla*, belger av *Prosopis cineraria*, frukter av *Salvadora persica*, saltplanter og rotknoller av gress. Insekter blir nesten bare spist rundt yngletida. Rovfugler som falker og ørner tar mange dyr.

Les mer: Vinterdvale og årstider

Stell

TERRARIET

Et voksent dyr trenger et terrarium på minst 150 × 70 × 60 cm (lengde × bredde × høyde), og større er bedre. Velg et terrarium i tre, PVC eller plast med front av glass og gjerne nettlokk.

Bunnen graves i og må være dyp: minst 15 cm, gjerne mer, av fin sand blandet med jord og leire, slik at gangene holder. Hold de øverste par centimeterne tørre, og fukt bare litt i dybden. Unngå kalksand og knuste valnøttskall, som kan gi tarmslyng. Avføring og urinsyre fjernes daglig, og bunnsubstratet skiftes helt hver 3.-4. måned.

Bygg solplassen av flate steiner eller skifer under varmelampen, gjerne som en stabel med mellomrom, slik at dyret kan krype inn og velge temperatur selv. Fest steinene slik at de ikke velter når dyret graver under dem. Gi minst tre skjulesteder, fordelt mellom den varme og den kjølige siden. Varmelamper skjermes. Hold ett dyr i hvert terrarium.

Les mer: Varme og temperatur

TEMPERATUR

Solplassen skal ha en overflatetemperatur på 45-50 °C, målt med et infrarødt termometer rett under lampen. Arten foretrekker en kroppstemperatur på 38-40 °C og tåler bare kortvarig over ca. 46 °C, så det må være en tydelig gradient ned til en kjølig side på 27-32 °C og et kjølig skjul som dyret kan trekke seg tilbake til. Varmen skal komme ovenfra, for eksempel fra en halogenspot, aldri fra en varmematte under bunnen. Er solplassen for varm eller for kald, justeres den med en dimmer eller ved å heve eller senke steinene.

Om natten slås varmen av, og temperaturen kan falle til 18-22 °C.

I naturen går arten i dvale fra november til februar og lever da av fettreservene sine. I terrariet kan dyret få en kjølig hvile på 8-12 uker med kortere dager på 6-8 timer og en romtemperatur på 16-22 °C, mens solplassen holdes på rundt 30 °C. Tallene for hvilen er lånt fra *Uromastyx*. Gi bare vinterhvile til friske, velnærte dyr, og vei dem før og under hvilen.

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Luftfuktigheten skal være lav, 20-30 %, målt ved bunnen på den kjølige siden. Vedvarende høy luftfuktighet gjør dyret sykt, så ikke sprøyt terrariet. Bunnen fuktes bare litt i dybden, slik at gangene holder, mens de øverste centimeterne er tørre.

Dyret får det meste av vannet gjennom maten. En liten skål med friskt vann skader ikke i et godt ventilert terrarium. Skift vannet daglig.

Les mer: Luftfuktighet, sprøyting og ventilasjon

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og trenger kraftig lys. Bruk en LED-lampe eller et lysstoffrør på ca. 6500 K som dagslys, adskilt fra varmen. UVB er nødvendig: et T5 HO-rør på 12-14 % over omtrent halvparten av terrariets lengde på den varme siden skal gi en UV-indeks på 4,5-6 ved solplassen, tilsvarende Ferguson-sone 3. Kontroller med en UV-måler, og skift rørene etter 6-12 måneder eller etter produsentens anvisning. Dagen er 12 timer om sommeren og kortere om vinteren.

Les mer: Lys og UVB

FÔRING

Saara hardwickii er nesten en ren planteeter, og i naturen er gress den viktigste føden. Gi derfor friskt gress og godt høy som en fast del av kosten, supplert med salatblandinger, ruccola, løvetannblader, endivie, pak choi og kålrotblader og spiselige blomster som løvetann og hibiskus, alltid uten sprøytemidler. Harde grønnsaker rives fint.

Frø og belgfrukter, for eksempel knuste linser og hvit hirse, gis i små mengder høyst én gang i uka, fordi de gir fedme. Frukt er en sjelden godbit. Insekter er ikke nødvendige, men en enkelt melorm eller superorm kan gis av og til, særlig til hunner i yngletida.

Unger fôres hver dag, og voksne fôres 4-5 ganger i uka. Dryss maten med kalk og et vitamintilskudd et par ganger i uka.

Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Arten lever alene i hulen sin og skal holdes enkeltvis. Et nytt dyr trenger ro de første ukene og kan bruke lang tid på å begynne å spise, særlig hvis det er viltfanget. Ikke håndter dyret i tilvenningen, utover veiing, og kontakt veterinær hvis det ikke har spist etter to uker. Nærm deg langsomt og alltid nedenfra, aldri ovenfra. Vei dyret én gang i måneden, og vask hendene etter kontakt, for krypdyr kan bære salmonella.

Les mer: Karantene og hygiene Les mer: Kjøp av dyr: oppdrett, viltfangst og transport

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannen er større enn hunnen og har lengre hale og tydeligere lårporer. Alder og størrelse ved kjønnsmodning er ikke dokumentert for arten. Sett bare fullvoksne, velnærte dyr i avl.

PARRING

I naturen parrer dyrene seg i den varme tiden før monsunen; opplysningene varierer fra april-mai til juni-september. Avl i terrariet er ikke beskrevet for arten. Hos *Uromastyx* følger avlen en kjølig vinterhvile, og etter hvilen økes dagslengden og temperaturen trinnvis før hunn og hann settes sammen. Hold øye med dyrene, og vær klar til å skille dem.

EGGLEGGING OG KULL

Hunnen legger hvite egg, og kullet er på 8-15 egg. Hun skal ha en dyp leggekasse med en fuktig blanding av sand og jord, slik at gangen holder og hun kan grave seg ned. Gi henne ro og rikelig med fôr etter legging.

INKUBASJON

Rugetid og rugetemperatur er ikke dokumentert for arten; 60-70 dager ved 33-34 °C er lånt fra *Uromastyx*. Legg eggene i samme stilling som de lå i, i en lukket beholder med fuktig perlitt som klumper seg når man klemmer på den, og vei beholderen én gang i uka.

I naturen kommer ungene fram fra mai til juli, før monsunen.

OPPDRETT AV UNGER

Nyklekte unger er 7-9 cm lange og har sortbrune slyngede tegninger på klart brun bunn, mer kontrastrike enn de voksne. Oppdrett i fangenskap er ikke dokumentert. Hold ungene etter samme prinsipper som unger av *Uromastyx*: samme solplass og temperaturgradient som de voksne, mange skjul, fint oppskårne grønne planter og gress hver dag og frø først fra seks måneders alder. Skill ungene i god tid før de blir kjønnsmodne.

Helse og vanlige feil

Helseproblemene er ikke dokumentert spesielt for arten; følgende gjelder piggsvanshagedisser i terrarier:

- Beinskjørhet (sekundær nutrisjonell hyperparatyreoidisme) ved for lite UVB, kalk og D3.
- Luftveisbetennelse og slim ved konstant høy luftfuktighet.
- Fedme ved for mange frø og for mye protein.
- Tarmslyng ved kalksand, valnøttskall og for lav temperatur.
- Forbrenninger fra varmematter og ubeskyttede lamper.
- Parasitter hos nyinnførte, ofte viltfangede dyr. Hold nye dyr i karantene i 3-6 måneder.
- Skorpede sår på leppene og huden, som kan skyldes bakterien *Devriesea agamarum*. Den smitter mellom agamer og krever behandling hos veterinær.

Et friskt dyr er rundt og fast, har klare øyne og spiser regelmessig. Vekttap, manglende appetitt og sløvhet krever en veterinær med erfaring på krypdyr.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.